

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Poemata Ferdinandi Episcopi Monasteriensis Et
Paderbornensis, S. R. I. Principis, Comitis Pyrmontani,
Liberi Baronis De Furstenberg**

Ferdinand <Paderborn, Bischof, II.>

Parisiis, 1684

Monumenta Paderbornensia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-7748

MONUMENTA PADERBORNENSIA.

S

MONUMENTA

INSTITUTIONUM

ALISO ROMANUS.

MEMORIAE SACRUM

SIQUIS. ALISONEM. VESTIGAS. FORTE. SICAMBRIS.
IMPOSITUM. DRUSI. GRANDE. NERONIS. OPUS
QUO. STETERUNT. AQUILÆ. POPULIS. QUO. ROMA. SUBACTIS
JURA. DEDIT. SIGNIS. PERNICIOSA. SUIS
HUC. PROPERA. PAGO. VICINO. NOMEN. ET. AMNI
HÆRET. ADHUC. PRISCIS. NOBILE. TEMPORIBUS
LONGA. DIES. FOSSAS. LATE. COMPLEVIT. ET. HOSTIS
MOENIA. VICTRICI. DIRUIT. ALTA. MANU
FAMA. SUPERSTES. ERIT. SCRIPTORIBUS. AUCTA. LATINIS
DONEC. ALISONIS. LUPPIA. CRESCET. AQUIS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

ALISONEM. ROMANORUM. CASTELLUM. CONTRA SI-
CAMBROS. A. NERONE. CLAUDIO. DRUSO. AD LUPPIÆ
ET. ALISONIS. CONFLUENTES. POSITUM. RERUM. GESTARUM
GLORIA. CELEBERRIMUM. DIOECESI. SUÆ. VINDICAVIT
ET. PATRIÆ. ANTIQUITATIS. ILLUSTRANDÆ. STUDIO

M. H. P.

¹ Velleius Patereulus. lib. 2. Tacitus lib. 2. Annal. Dio Cassius lib. 54. hist. Rom.

² ELSEN pagus hodieum celebris, Paderbornæ vicinus, Dioni Cassio lib. 54. Ελισων di-
ctus. Philipp. Cluverius lib. 3. antiquæ Germ. cap. 9. Joan. Horrion in Panegyri. Paderborn.
lib. 2. cap. 9. aliique.

MONUMENTA
FONTES LUPPIÆ

MEMORIÆ SACRUM

LUPPIA. ROMANIS. ANNALIBUS. INCLYTUS. AMNIS
 NEC. MINUS. IN. FRANCA. NOBILIS. HISTORIA
 HIC. ORITUR. NOMENQUE. DEDIT. FAMAMQUE. NERONUM
 QUO. SITA. MAJORIS. CASTRAM. FUERE. LOCO
 ET. QUEM. CONCILIO. PRO. RELIGIONE. VOCATO
 SAXONIÆ. CAROLUM. TER. CELEBRASSE. FERUNT
 DEVENERARE. SACRUM. FLUVII. CAPUT. HOSPES. ET. OLIM
 CELATIS. NILI. PRÆFER. ORIGINIBUS
 QUI. LICET. INNUMERIS. TUMIDUS. PETAT. AMNIBUS. ÆQUOR
 FONTE. TAMEN. MAJUS. LUPPIA. NOMEN. HABET

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

AD. FONTES. LUPPIÆ. FLUMINIS. IN. DITIONE. PADER-
 BORNENSI. SURGENTIS. ROMANI. EXERCITUS. HI-
 BERNIS. ET. CAROLI. M. CONCILII. CELEBRATOS
 M. H. P.

¹ Mela lib. 3. cap. 3. Tacit. annal. lib. 2. & hist. 5. Strabo. l. 7. Dio Cass. l. 54.

² Velleius Paterculus l. 2. c. 105. nunc LIPSPRING vocatur.

³ An. 776. an. 780. & an. 782. Astronomus, Regino, alique Francicæ hist. scriptores.

CLADES VARIANA.

MEMORIÆ SACRUM

EN. UBI. ROMANÆ. CLADIS. MONUMENTA. SUPERSUNT
 VARUS. ET. ARMINIO. STRATUS. AB. HOSTE. JACET
 ET. ¹ CAMPO. IN. MEDIO. NOTUM. VICTORIA. NOMEN
 SERVAT. ADHUC. NOSTRIS. INCLYTA. TEMPORIBUS
 AUSPICIIIS. RAPUIT. PUBES. GERMANA. SECUNDIS
 IMPERII. ² GEMINAS. NOBILE. PIGNUS. AVES
 DESINAT. EUPHRATES. PARTHOS. MEMORARE. TRIUMPHOS
 CLARIOR. EST. CÆSO. LUPPIA. QUINCTILIO
 REDDIDIT. ILLE. JOVI. ³ CRASSORUM. SIGNA. LATINO
 HIC. AQUILAS. ⁴ VICTOR. POSSIDET. USQUE. SUAS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

VARIANÆ. CLADIS. PÆNE. EXITIABILIS. ROMANIS. CÆ-
 SARE. AUGUSTO. AD. TEUTOBURGIENSEM. SALTUM. IN-
 TER. AMISIL. ET. LUPPIÆ. FONTES. ARMINIO. DUCE. A
 CHERUSCIS. BRUCTERIS. MARSIS. ET. CONTERMINIS
 GENTIBUS. ILLATÆ

M. H. P.

¹ WINTFELD, campus victoriae. Justus Lipsius in notis ad Tacitum, aliique.

² Cuspinianus in vit. Cæsar. in Octavio Augusto. Ulricus Huttenus de Germ. non degeneri.

³ Suetonius in Octavio Augusto cap. 21. aliique complures.

⁴ Florus lib. 4. cap. 12. *signa & aquilas duas adhuc barbari possident.*

MONUMENTA
SALTUS
TEUTOBURGIENSIS.
MEMORIÆ SACRUM

TEUTOBURGENSIS. SALTUS. LOCA. VASTA. PERAGRANS
PAULISPER. COEPTUM. SISTE. VIATOR. ITER
HIC. RAPTAS. AQUILAS. CLADIS. MONUMENTA. LATINÆ
INVENIES. VARI. RELIQUIASQUE. DUCIS
EGIT. ET. HIC. CELEBREM. THIETMALLO. TESTE. TRIUMPHUM
SAXONICAM. CAROLUS. DEPOPULATUS. HUMUM
UT. MERITO. DUBITES. ROMANA. CÆDE. CRUENTO
ARMINIO. MAJOR. NUM. SIT. HABENDUS. HONOS
SAXONIS. AN. CAROLO. VICTORI. SÆPIUS. HOSTEM
FREGIT. HIC. INDOMITUM. CONTUDIT. ILLE. SEMEL

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE FURSTENBERG

SALTUM. LATINIS. TEUTOBURGIENSEM. OSNEGGUM
FRANCIS. APPELLATUM. QUINCTILII. VARI. LEGIO-
NUMQUE. TRIUM. TUMULO. ET. CAROLI. M. VICTORIA
DE SAXONIBUS. PROPE. THIETMALLI. AN. DCC. LXXXIII
REPORTATA NOBILEM. POSITO. HOC. MONUMENTO.

ILLUSTRAVIT

¹ Tacitus lib. 1. Annal.

² Eginhardus de vita & gestis Caroli Magni. Vita Caroli M. apud Pithzum. aliique com-
plures. Cluverius l. 2. antiq. Germ. cap. 19.

³ DETHMOLD Comitum Lippiensium sedes, beneficium Ecclesiz Paderbornensis.

FONTES AMISII.

MEMORIÆ SACRUM

ILLE. EGO. SUM. AMISIUS. SURGENS. HIS. FONTIBUS. AMNIS
 OLIM. ROMANA. NOTUS. IN. HISTORIA
 QUI. CENTUM. DE. LABOR. AQUIS. COMITATUS. IN. ÆQUOR
 ANTE. PERERRATIS. URBIBUS. ET. POPULIS
 NUNC. CAPUT. OCCULTUM. RIMATUS. VALLE. SUB. IMA
 FERNANDUS. NIVEO. CONDECORAT. LAPIDE
 AT. TIBI. NESTOREI. MERITIS. PRO. TALIBUS. ANNI
 LÆTAQUE. PERPETUO. TEMPORA. VERE. FLUANT
 ET. NOMEN. FERNANDE. TUUM. SIC. CRESCAT. EUNDO
 AUCTA. VELUT. NOSTRÆ. GLORIA. CRESCIT. AQUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

AD. FONTES. AMISII. ROMANIS. NOTISSIMI. FLUMINIS
 IN. DITIONE. PADERBORNENSI. NASCENTIS

M. H. P.

HOSPES. VIVE. TUÆ. SORTIS. MEMOR. EN. EGO. PARVIS
 NOBILIS. HIC. ORIOR. FONTIBUS. AMISIUS
 ET. POSTQUAM. FLUVIIS. INGENTIBUS. AUCTUS. IN. ALTUM
 VELA. TULLI. VASTO. MERGOR. IN. OCEANO
 SIC. UBI. PRINCIPIIS. MORTALIA. TENUIBUS. ORTA
 CREVERUNT. MAGNIS. AUCTIBUS. INTEREUNT

* Mela lib. 3. cap. 3. Plin. l. 4. cap. 14. Tacit. l. 1. & 2. Annal. aliique.

DELBругGIA,
ULTIMA VETERUM BRUCTERORUM SEDES.
MEMORIÆ SACRUM

BRUCTERUS. HÆC. ¹ COLUIT. LOCA. FOETA. PALUSTRIBUS. UNDIS
QUOD. NUNC. INDIGENIS. NOMEN. UT. ANTE. MANET
HIC. VARUM. INFESTO. GERMANICUS. AGMINE. CÆSAR
²ULTUS. ET. HOSTILES. DEPOPULATUS. OPES.
VICINAM. DRUSO. GENITORI. CONDIDIT. ³ ARAM
ET. TULIT. AUSONIIS. MANIBUS. INFERIAS
NEC PROCUL. HINC. ⁴ VELEDAM. PERHIBENT. RESPONSA. ROGATAM
FATIDICO. POPULIS. ORE. DEDISSE. SUIS
POST. ⁵ UBIUS. FERRO. PARITER. GRASSATUS. ET. IGNI
OBRUTUS. HIC. MAGNA. CLADE. REPENTE. FUIT
VICTAQUE. TERGA. FUGÆ. DEDIT. ET. SUA. IGNA. RELIQUIT
INCLYTA. VIRTUTIS. BRUCTERE. SIGNA. TUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG.

DELBRUGGIIS. VETERUM. BRUCTERORUM. ULTIMIS. QUOS GERMA-
NICUS. CÆSAR. VARIANÆ. CLADIS. ULTOR. BELLO. PERSECUTUS
QUANTUM. AMISIAM. ET. LUPPIAM. AMNES. INTER. HAUD. PROCUL
TEUTOBURGIENSI. SALTU. VASTAVIT. COLONIENSES. VERO. CLIVII-
QUE. PADERBORNENSIBUS. INFESTI. ACCEPTA. INSIGNI. CLADE. AN.
MCCCCX. XV. CAL. DECEMB. ILLUSTRARUNT. OB. FORTITUDINEM
EORUM. AC. FIDEM. REIP. PRÆSTITAM

M. H. P.

¹ Cluverius l. 3. antiq. Germ. c. 13. Joan. Horrion Panegy. Paderb. l. 2. c. 11. ² Tacit. Annal. l. 1. c. 60. 61. 62. ³ Tacit. Annal. l. 2. c. 7. ⁴ Tacit. hist. lib. 4. & 5. idem lib. de morib. German. Cluverius l. 1. Germ. antiq. c. 4. ⁵ Gobelius Persona in Cosmodromio, atat. 6. cap. 91.

VISURGIS.

MEMORIÆ SACRUM

EXERAT. AMISIUS. STERILES. CAPUT. INTER. ARENAS
 ET. PADERÆ. SOCIAS. LUPPIA. JACTET. AQUAS
 SOLUS. EGO. HAS. PATRIÆ. CLARISSIMUS. AMNIS. AD. ORAS
 NAVIBUS. EXTERNAS. PORTO. VISURGIS. OPES
 NEC. ME. BELLA. MINUS. CELEBRANT. ADVERSA. 'QUIRITUM
 QUAM. QUÆ. PER. 'FRANCOS. GESTA. FUERE. DUCES
 SED. QUOTA. PARS. RERUM. SUPERARET. ROMA. TUARUM
 AUT. QUISNAM. ARMINII. NOSCERET. ARMA. MEI
 NI. MIHI. QUAM. 'TACITUS. SCRIPTOR. DEDIT. INCLYTUS. ILLI
 REDDITA. CORBEIÆ. MUNERE. VITA. FORET

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

IN. RIPA. VISURGIS. ROMANORUM. FRANCORUM. ET
 SAXONUM. BELLIS. NOBILISSIMI. AMNIS. DIOECESIN
 PADERBORNENSEM. INTERFLUENTIS. E. REGIONE
 HERISTALLI. SAXONICI

M. H. P.

- Velleius Patereulus. Tacitus. Dio Cassius.
- An. 555. per Clotharium Regem Francorum. An. 630. per Dagobertum & Clotarium
 ejus patrem, Reges Francorum. An. 721. per Carolum Martellum.
- Justus Lipsius ad lib. 2. Annal. Taciti. num. 23.

T

REMA

AD CONFLUENTES VARNÆ ET VISURGIS.
MEMORIÆ SACRUM

INCLYTA. FRANCORUM. FASTIS. UBL. VARNÆ. VISURGIS
AMNE. RECEPTA. SUÆ. NOMINA. PERDIT. AQUÆ
SAXONE. ¹ PIPINUM. FUSO. SPECTAVIT. OVANTEM
² REMA. TRIUMPHALI. FERRE. TROPÆA. MANU
³ HILDIGARIQUE. NECI. VICTRICIA. CASTRA. SECUTÆ
FRANCIGENAS. MOESTIS. ILLACRYMARE. MODIS
FORTIS. ET. EXEMPLO. ⁴ CAROLUM. ⁵ GENITORIS. ⁶ AVIQUÆ
SAXONICÆ. VALIDAS. FRANGERE. GENTIS. OPES
TALIBUS. ILLUSTRIS. TITULIS. PLUS. REMA. SUPERBIT
QUAM. QUOD. RHEMORUM. ⁷ NOBILE. NOMEN. HABET

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG.

REMÆ. AD. CONFLUENTES. VARNÆ. ET. VISURGIS. SITÆ
PIPINI. EJUSQUE. FILII. CAROLI. M. FRANCORUM. REGUM
SAXONICIS. EXPEDITIONIBUS. AN. DCCLIII. ET
AN. DCCLXXXIII. CELEBRIS. PAGI. MEMORIÆ

M. H. P.

¹ VARNÆ. Poët. Anonym. VAHARNA. Vita Caroli M. apud Pithæum. Adelmus. VAGARNA. Annal. Franc. apud Reuberum. VAANNA. Regino. nunc VERNE vocatur. ² An. 753. Annal. incerti auctoris apud Pithæum, alique. ³ REMEN nunc appellatur. olim RIMIA. Vit. Caroli M. apud Pithæum. Regino. RIMI. Adelmus & Annal. Franc. apud Reuberum. RHIME. Ado Viennens. ⁴ Coloniensis Archiep. Annal. incerti auctoris apud Pithæum. Annal. Fuldenfes. Adelmus. Regino. ⁵ Annal. Francici apud Reuberum. Vita Caroli M. apud Pithæum. ⁶ Pipini An. 745. 753. 758. Annal. incerti auct. apud Pithæum. Annal. Fuldenf. apud Freherum. Annales Francici apud Reuberum. ⁷ Caroli Martelli. An. 721. 727. 749. Annal. incerti auctoris apud Pithæum. ⁸ Henricus de Hervordia. l. 2. cap. 69.

ERESBURGUM
AD DIMOLAM.
MEMORIAE SACRUM

HOSPES. ¹ERESBURGI. PRÆRUPTAM. CONSPICIS. URBEM
ANTIQUA. CELEBREM. RELIGIONE. LOCUM
²MARTIS. IBI. QUONDAM. SIMULACRO. NOBILE. FANUM
SAXONIÆ. COLUMEN. PRÆSIDIUMQUE. FUIT
QUOD. LEO. VASTATUM. CAROLI. VICTRICIBUS. ARMIS
³SACRAVIT. VERO. RESTITUITQUE. DEO
MANSIT. ET. HOC. NOSTRÆ. GENTI. DUM. BARBARUS. HOSTIS
AUGUSTUM. ⁴NOSTRO. TEMPORE. VERTIT. OPUS
NONNE. GIGANTEOS. MERUIT. RENOVARE. TRIUMPHOS
QUÆ. MANUS. IN. SUPEROS. HOC. FUIT. AUSA. NEFAS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SÆDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE FURSTENBERG

ERESBURGI. IN. DIOECESI. PADERBORNENSI. FIRMISSIMI
OLIM. SAXONUM. PROPUGNACULI. NEC. MAGIS. FRANCO-
RUM. ARMIS. ET. IRMINSULÆ. EXCIDIO. QUAM. EJUS. LOCO
A. CAROLO. M. EXSTRUCTI. A. LEONE. III. P. M. DEDICATI
BELLO. AUTEM. SUECICO. FUNDITUS. EVERS. TEMPLI
RELIGIONE. CELEBRIS. MEMORIÆ

M. H. P.

¹ Astron. apud Reuberum, Annal. Francici & vita Caroli M. apud Pithæum, aliique Franc.
hist. scriptores. Henticus Meibomius de Irmisula Saxonica. hodie STRADT BERG.
² Widekindus Corbeienfis lib. 1.
³ Baronius. annal. Ecclesiast. tom. 9. ad annum Christi. 799.
⁴ Ann. 1646. 24. Septembr.

BRUNISBERGA
 PROPE HUXARIAM.
 MEMORIÆ SACRUM

ARX. UBI. BRUNONIS. CIRCUMSPIGIT. ALTA. LATINOR
 MILITIS. INFECTAS. ¹ CÆDE. VISURGIS. AQUAS. A
 SAXONES. HIC. AMNEM. ² CAROLUM. TRANSIRE. PARANTEM
 NEQUICQUAM. TELIS. IMPEDIERE. SUIS. IN. SAX
 SED. DARE. VERSA. FUGA. VICTORI. TERGA. COACTIO
 CESSERUNT. TOTUM. FLUMINIS. IMPERIUM. A. 2
 LITTORE. NUNC. ILLO. REGNAS. CORBEIA. SACRUMQUE
³ HUXARIÆ. DICIT. JUS. PADIBORNA. TUÆ. UGUA
 QUÆ. SI. POSTERITAS. SERVASSET. FOEDERA. NUMQUAM
 RELIGIO. SCISSIS. PLANGERET. ORBA. COMIS.

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

BRUNISBERGÆ. NOBILI. IN. DIOECESI. PADERBORNENSI
 ET. DITIONE. CORBEIENSI. LOCO. UBI. CAROLUM. M.
 TRAJECTU. VISURGIS. PROHIBERE. FRUSTRA. CONATI
 SAXONES. AN. DCC. LXXV. FUSI. FUGATIQUE
 FRANCIS. CESSERUNT

M. H. P.

¹ Velleius Patercul. lib. 2. hist. *annis mox nostra clade nobilis transitus Visurgis.*

² Astron. Adelmus. Annal. Fuldenses, Regino. Poëta anonymus apud Reinerum Reineccium.

³ Libellus de translatione S. Viti, & institutione novæ Corbeiz. & Chron. Corbeiense post notas ad Widikindum à Meibomio editum.

A B O C A

A D R L U P P I A M.

M E M O R I Æ S A C R U M

BOCA. VETUS. CAROLO. MEMORABILIS. HOSPITE. PAGUS
 LUPPIA. QUAM. RAPIDIS. PRÆTERIT. AMNIS. AQUIS
 ANGARIOS. VIDIT. PACEM. VENIAMQUE. PRECANTES
 SUPPLICITER. FRANCO. SUBDERE. COLLA. JUGO
 OBSIDIBUSQUE. DATIS. JURANDO. JURE. PACISCI
 OBSEQUII. STABILEM. TEMPUS. IN. OMNE. FIDEM
 ANGARIÆ. GENS. VICTA. SACRO. LÆTARE. TRIUMPHO
 QUEM. CAROLUS. DE. TE. RELIGIOQUE. TULIT
 SI. SUB. REGE. PIO. LIBERTAS. GRATIOR. EXSTAT
 SERVITIO. MAGIS. ES. LIBERA. FACTA. TUO

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

BOCÆ. CELEBRI. OLIM. PAGO. UBI. CAROLUS. M. FRANCORUM
 REX. ANGARIOS. DATIS. OBSIDIBUS. ET. JUREJURANDO
 FIDEM. OBSEQUII. FIRMANTES. AN. DCC. LXXV. IN. DITIONEM
 ACCEPIT. ET. A. SANCTÆ. MEMORIÆ. BADURADO. PADER-
 BORENSI. EPISCOPO. RELIQUIÆ. B. LANDOLINI. CONF.
 QUAS. E. CAMERACENSI. DIOECESI. ILLUC. TRANSTULERAT
 COLLOCATÆ. FUERUNT

M. H. P.

¹ Vita Caroli M. apud Pithæum. Astron. Adelmus, Regino, alique hist. Franc. scriptores.
² Claudianus in 2. consul. Stiliconis lib. 2.

DESENBERGA
 PROPE VARBURGUM.
 MEMORIAE SACRUM

DESENBERGA. GRAVES. QUÆ. FINIBUS. ARDUA. VATTOS
 LÆTAQUE. VARBURGI. DESPICIT. ARVA. JUGO
 PARUIT. IMPERIO. CAROLI. CUM. FRANCUS. ADEGIT.
 SAXONA. DEGENERI. VERTERE. TERGA. FUGA.
 VICTA. DEHINC. CESSIT. SUEVIS. HOSTILITER. ARMIS
 HENRICUS. PATRIAS. CUM. LACERARET. OPES
 NUNC. JACET. INDIGNA. LATE. COLLAPSA. RUINA.
 ARX. VETUS. ET. RERUM. GLORIA. SOLA. MANET
 QUIS. NISI. MENTIS. INOPS. FACTIS. EXTENDERE. FAMAM
 NEGLIGAT. IPSA. VIDET. SI. QUOQUE. SAXA. MORI.

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

DESENBERGAM. ARCEM. IN. MONTE. COGNOMINE. OLIM
 MUNITISSIMAM. QUAM. CAROLUS. M. PRÆSIDIO. FRAN-
 CORUM. FIRMAVIT. SAXONES. AN. DCC. LXXVI. FRUSTRA
 OPPUGNARUNT. HENRICUS. IV. CÆSAR. AN. M. LXX.
 OCCUPAVIT. HODIE. VERO. EPISCOPI. ET. PRINCIPIS
 PADERBORNENSIS. BENEFICIO. NOBILIS. SPIGELIORUM
 FAMILIA. POSSIDET. POSITO. HOC. MONUMENTO
 EXORNAVIT

* Regino. lib. 2. Chron. Fabricius lib. 2. origin. Saxoniarum.
 • Lambertus Schaffnaburg. Ægidius Gelenius in pretiosa hierotheica. p. 120.

PADERÆ FONTES.

MEMORIÆ SACRUM

HIC. UBI. FONS. PADERÆ. MEDIA. SURGENTIS. IN. URBE
 DUCO. VETUS. MAGNI. NOMEN. AB. AMNE. PADI
 MARTE. DIU. ANCIPITL. CAROLUS. CERTARE. COACTUS
 DELEGIT. CASTRIS. CONCILIIISQUE. LOCUM
 JUSSIT. ET. HIS. UNDIS. LUSTRATAM. SUBDERE GENTEM
 SAXONICAM. VERO. COLLA. SUPERBA. DEO
 HIC. LEO. ROMANA. DEDUCTUS. AB. URBE. SACELLUM
 SACRAVIT. PRIMUM. RELIGIONIS. OPUS
 HIC. SEDES. LONGO. FUT. ORDINE. DEINDE. SECUTIS
 TERRARUM. DOMINIS. INCLYTA. CÆSARIBUS
 VIRGINIS. HIC. CONJUX. VIRGO. CUNIGUNDA. MARITI
 ACCEPIT. MERITIS. REGIA. SERTA. COMIS.
 PONTUM. ALIUS. SUBEAT. SEPTENA. PER. OSTIA. NULLUS
 FONTE. CAPUT. NOSTRO. GRANDIUS. AMNIS. HABET

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE FURSTENBERG

AD. FONTES. PADERÆ. CASTRIS. COMITIIS. ET. FREQUENTI
 IMPERATORUM. REGUMQUE. GERMANIÆ. ET. FRANCIÆ
 HOSPITIO. AC. REGIA. S. CUNIGUNDÆ
 CORONATIONE. CELEBRATOS

M. H. P.

¹ Gobelius Persona in Cosmodromio. ætat. 6. cap. 38. ² An. 777. 783. 785. 786. 799. Eginardus in Vit. Caroli. M. Astron. Vit. Ludovici Pii apud Pithæum. aliique. ³ Vit. Caroli M. apud Pithæum. Annal. Fuldenfes apud Freherum. ⁴ Annal. Fuldenf. Vita Caroli M. Astron. Regino. aliique. ⁵ Vita S. Liborii apud Bollandum cap. 11. Vita B. Menverci apud Brouerum. Gob. Persona in Cosmod. ætat. 6. cap. 38. ⁶ Magnum eorum catalogum vid. in notis monumentorum Paderbornensium. ⁷ Adelboldus de rebus gestis S. Henrici apud Gretserum. Vitæ S. Godehardi, S. Benvardi apud Brouerum.

DRIBURGUM

olim Iburgum appellatum.

MEMORIÆ SACRUM

SEU. ME. DRIBURGUM. VETERI. SEU. NOMINE. DICAS

IBURGUM. MERITIS. LAUS. MANET. ÆQUA. MEIS

SAXONIS. UT. PERHIBENT. MUNIMEN. GRANDE. VETUSTAS

IMPOSUIT. NOSTRIS. MOENIA. CELSA. JUGIS.

PRÆSENTIS. CAROLUS. PRECIBUS. DONATA. LEONIS

QUÆ. PADERÆ. SACRO. SUBDIDIT. IMPERIO

VENA. ACIDÆ. TANTUM. ME. NUNC. UBERRIMA. LYPHÆ

NOBILITAT. VARIIS. SÆPE. MEDENDO. MALIS

SI. MIHI. LONGA. DIES. PRIMOS. SUBDUXIT. HONORES

SERVAT. ADHUC. NOSTRUM. QUÆ. FUGIT. UNDA. DECUS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ

SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS

COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-

CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO

DE. FURSTENBERG

DRIBURGI. OLIM. IBURGI. ANTIQUI. SAXONUM. MU-

NIMENTI. A. CAROLO. M. EXPUGNATI. S. HATHUMARO

EPISCOPO. PADERBORNENSI. EJUSQUE. SUCCESSO-

RIBUS. CUM. OMNI. AGRO. ET. DITIONE. LEONIS. III.

P. M. PRÆSENTIS. ROGATU. DONATI. ET. SALUBRI-

TATE. ACIDULÆ. HODIE. NOBILIS. MEMORIÆ

M. H. P.

¹ Gob. Persona Cosmod. atat. 6. cap. 38. Crantzius lib. 1. Metrop. cap. 11.² Hermannus Hamelmannus de antiq. Vestphalia ex Peucero.³ An. 799. Gob. Persona Cosmod. l. c. Crantzius l. c. Bruschius & Kerfenbrochius in catalog. Episc. Paderb.

LUDA

L U D A

A D A M B R A M.

M E M O R I Æ . S A C R U M

HIC. UBI. LUDA. VETUS. JUCUNDÆ. MARGINE. RIPÆ
 URBS. SEDET. ET. CULTOS. ¹AMBRA. PERERRAT. AGROS
²AMBRONES. HABITASSE. FERUNT. QUOS. CIMBRICUS. OLIM
 MILITIÆ. SOCIOS. TRAXIT. IN. ARMA. FUROR
 ILLIS. ³ARMINII. SUCCEDENS. ARCE. PROPINQUA.
 GENS. TENUIT. VALIDA. SCEPTA. CHERUSCA. MANU
⁴ANNUA. SACRA. PIO. CAROLUS. DEIN. MORE. FREQUENTANS
 NASCENTEM. COLUIT. SUPPLICE. VOCE. DEUM
 ET. ⁵SCHIDROBURGUM. PROPIUS. DUM. SAXONA. BELLO
 FULMINAT. HOC. POSUIT. FRANCICA. CASTRA. LOCO
 HÆC. OLIM. DECORI. FUERINT. NUNC. PROXIMA. LUDAM
 CONCELEBRAT. NOTÆ. VENA. SALUBRIS. AQUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

LUDÆ. AD. AMBRAM. PERANTIQUÆ. AMBRONUM. ET
 CHERUSCORUM. SEDI. CAROLI. M. CASTRIS. IN. QUIBUS
 AN. DCC. LXXXIV. CHRISTI. NATALEM. EGIT. ET. PYR-
 MONTANÆ. ACIDULÆ. VICINITATE. CELEBRATÆ

M. H. P.

¹ Astron. Adelmus Vita Caroli M. apud Pithæum. Regino. Poëta anon, aliq̄ue. nunc EMMER.
 vocatur. ² Reinerus Reineccius de origine Myforum. Piderit. in Chron. Lippiensi part. 1. c. 6.
³ Vinkelmannus in notit. vet. Vestphaliæ. lib. 1. c. 8. ⁴ Vita Caroli M. apud Pithæum. Regino.
⁵ Adelmus Astronomus. Poëta anonymus. nunc SCHIDER, seu brevius SCHIER appella-
 tur, prædium Comitum Lippiensium.

TROPÆA CAROLI M.

FRANCORUM REGIS, IN CAMPO SINTFELD.

MEMORIÆ SACRUM

NUNC. UBI. FERTILIBUS. LATE. FLAVESCIT. ARISTIS
 TAM. CERERI. GRATUS. QUAM. SPATIOSUS. AGER
 OLIM. CAMPUS. ERAT. QUO. PRÆLIA. SAXO. MINATUS
 FRANCORUM. SIGNIS. OBVIA. SIGNA. TULIT
 SED. VICTUS. CESSIT. TITULO. VICTORIA. DONAT
 MOENIA. VICINO. CONSPICIENDA. JUGO
 SI. MARATHON. PERSIS. NOMEN. FATALE. PEREMTIS
 MILTIADÆ. JACTAT. CLARA. TROPÆA. DUCIS
 GLORIA. MAJOR. ERIT. CAROLI. QUI. PARCERE. VICTIS
 MALUIT. HOSTILI. QUAM. JUGULARE. MANU

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

CAROLO. M. FRANCORUM. REGI. SAXONIBUS. IN. CAMPO
 SINTFELD. AN. DCC. XCIV. SUBACTIS. ET. TERTIA
 EORUM. PARTE. ALIO. TRADUCTA. DE. RELIGIONE
 CHRISTIANA. ET. PUBLICA. TRANQUILLITATE
 OPTIME. MERITO

M. H. P.

¹ Afron. Adelmus. Annal. Fuldenf. Annal. incerti auctoris apud Pithzum. Regino. Poëta anonymus. aliique.

² VUNNENBERG oppidum diocesis Paderbornensis, ad agrum SINTFELD pertinens, & in colle situm.

³ Cornelius Nepos in Miltiade. Justinus l. 2. c. 9.

HERISTALLUM

SAXONICUM, IN RIPA VISURGIS.

MEMORIÆ SACRUM

SEU. TE. CÆRULEUS. PLACIDO. VEKIT. AMNE. VISURGIS

SIVE. FACIS. TERRA. CARE. VIATOR. ITER

PARVA. MORA. EST. FAMÆ. RELEGAS. MONUMENTA. VETUSTÆ

ET. PRECOR. HÆC. PAUCIS. CARMINA. SCRIPTA. NOTIS

MAGNUS. HERISTALLO. CAROLUS. DUM. SAXONAS. URGET

HIC. POSITIS. CASTRIS. NOMEN. HABERE. DEDIT

LEGATOS. HIEMANS. HIC. REGIA. DONA. FERENTES

AUDIIT. ET. NATOS. JUSSIT. ADESSE. SUOS

HIC. COEPTAM. RETULIT. FATO. MELIORE. CATHEDRAM

AD. VITREAS. PADERÆ. LENE. FLUENTIS. AQUAS

NON. TAMEN. OMNIS. HONOS. ABIIT. QUIN. ÆMULA. FRANCO

CERTAT. HERISTALLI. GLORIA. SAXONICI

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ

SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS

COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-

CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO

DE. FURSTENBERG.

HERISTALLI. SUI. IN. RIPA. VISURGIS. CAROLI. M.

HIBERNIS. PIPINI. ET. LUDOVICI. FILIORUM. EJUS

CONVENTU. HUNNORUM. ET. ASTURIÆ. GALLECIÆQUE

REGUM. LEGATIONIBUS. AN. DCCXCVII. CELEBRATI

MEMORIÆ. POSUIT

1 Astron. apud Reuberum. Adelm. Vita Caroli M. apud Pithæum. Poëta anonym. nunc HERISTELL appellatur.

2 Annal. Francici apud Pithæum. Regino.

3 Astron. Vita Caroli M. apud Pithæum. Adelmus. Regino.

4 Henricus de Hervordia Chron. Mindense à Meibomio editum.

V ij

VEVELSBURGUM,

PROPE BODECAM MONASTERIUM S. MENOLPHI.

MEMORIAE SACRUM

ECCE VEVELSBURGI. SAXO. FUNDATA. VETUSTO

ARX. QUÆ. TURRITUM. TOLLIT. AD. ASTRA. CAPUT
INDOMITIS. OLIM. PATRIAM. DEFENDIT. AB. HUNNISDAMNA. DEDIT. PATRIÆ. NEC. SEMEL. ILLA. SUÆ
QUANDO. FEROX. ARMIS. FRIDERICUS. SÆVIIT. HOSTISNON. IMPUNE. TAMEN. QUÆ. TULIT. ARMA. NEPOS
SIC. VARIAS. EXPERTA. VICES. DOMINOSQUE. FREQUENTESSUBDIDIT. IMPERIO. SE. THEODORE. TUO
FORTRNATA. NIMIS! SI. QUAS. NON. LÆSERAT. HUNNUSINTACTAS. SINNERET. GOTHICUS. IGNIS. OPES
FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆSEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERGVEVELSBURGUM. VETUSTISSIMUM. AB. HUNNORUM
GERMANIAM. DEVASTANTIUM. MEMORIA. CASTELLUMA. FRIDERICO. ARNSBERGÆ. COMITE. INSTAURATUM. ET
MUNITUM. A. COMITIBUS. VALDECENSIBUS. AD. ECCLĒ-SIAM. PADERBORNENSEM. TRANSLATUM. A. BURANIS
DYNASTIS. TUM. BENEFICII. TUM. PIGNORIS. LOCO. DIUPOSSESSUM. A. THEODORO. EPISCOPO. ET. PRINCIPE
PADERBORNENSI. RECUPERATUM. ET. A. FUNDAMENTISEXSTRUCTUM. A. SUECIS. INCENSUM. A. THEODORO
ADOLPHO. EPISCOPO. ET. PRINCIPE. PADERBORNENSIMAJORI. EX. PARTE. RESTITUTUM. POSITO. H.
HOC. MONUMENTO. EXORNAVIT

¹ Gob. Perfon. Cosmodrom. atat. 6. c. 8. Crantzius Metrop. l. 6. cap. 9. ² Gob. Perfon.
 l. c. Crantzius l. c. Ægidius Gelenius in S. Engelberto lib. 3. cap. 42. ³ Conradus Comes
 Arensbergensis à Bernardo 1. Epif. Paderb. prælio victus occubuit. an. 1143. Ægid. Gelenius
 l. c. allique. ⁴ An. 1589. 9. Aug. ⁵ An. 1646. mense Maio.

DESERTUM SENDÆ,

olim Sinedi appellatum.

MEMORIÆ SACRUM

DESERTOS. SINEDI. TRACTUS. HUMILESQUE. MYRICAS
 QUI. PERAGRAS. TUTUM. CARPE. VIATOR. ITER
 NON. HIC. INSIDIAS. NON. MILITIS. ARMA. TIMEBIS
 QUÆ. SECURA. QUIES. ARCET. ET. ALMA. THEMIS
 APTA. QUIDEM. PECORI. DEEST. ET. PASTORIBUS. UMBRA
 RARAQUE. POPULEAS. VENTILAT. AURA. COMAS
 ATTAMEN. HIC. APIBUS. DULCEM. GREGIBUSQUE. MINISTRAT
 UNDA. FREQUENS. POTUM. PABULA. GRATA. SOLUM
 ET. CAPUT. AMISIL. MEDIIS. HINC. EXIT. ARENIS
 ILLINC. UBERIBUS. LUPPIA. SURGIT. AQUIS
 NUNC. ETIAM. VIDEN?UT. CELEBRET. LOCA. VASTA. COLONUS
 SOLLICITARE. RUDEM. VOMERE. DOCTUS. HUMUM
 OMNIA. SIC. VINCIT. LABOR. IMPROBUS. OMNIA. CONTRA
 AGRICOLIS. PESSUM. SEGNIBUS. IRE. SOLENT
 FERDINANDUS. DEL. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG
 IN. DESERTUM. SENDÆ. OLIM. SINEDI. APPELLATUM
 NOVIS. COLONIS. CUM. PUBLICO
 COMMODO. DEDUCTIS

M. H. P.

* Hujus deserti meminerunt diplomata Caroli M. Osnabrugensibus an. 804. Ottonis III. an. 1001. S. Henrici an. 1002. & an. 1003. Paderbornensibus data. vid. notas ad monumenta Paderbornensia.

V iij

FONS RESONUS,

Vulgo Bullerborn, prope Becam veterem, pagum
diocesis Paderbornensis.

MEMORIÆ SACRUM

TEUTOBURGENSIS. SYLVÆ. RADICIBUS. ORTUM
QUÆ. TRAHIT. ET. RESONIS. NOMINA. DEBET. AQUIS
ARTE. SCATENS. MIRA. PELAGI. NUNC. MORE. FREMENTIS
ÆSTUAT. ALTERNA. NUNC. SILET. UNDA. VICE
ET. PEDE. DECURRIT. LIQUIDO. DUM. PROXIMA. SENSIM
PER. CAVA. LABENTEM. SAXA. RESORBET. HUMUS
MOX. EADEM. VIRES. SUBTER. TELLURE. RECENTES
COLLIGIT. ET. LARGAS. AUCTA. REFUNDIT. AQUAS
NE. JACTES. ARETHUSA. TUI. MIRACULA. FONTIS
SOLA. ETIAM. NOSTRAS. FAMA. LOQUETUR. OPES

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

AD. FONTEM. BULLERBORN. PROPE. BECAM. VETEREM
MIRA. NATURA. PRÆDITUM. ET. FREQUENTIBUS
PRINCIPUM. ET. NOBILIUM. VIRORUM. CONVIVIIS
EXCUBIIS. ET. EXPERIMENTIS OLIM. CELEBRATUM

M. H. P.

¹ Vid. Mollerum l. v. de Rheno, pag. 217. Leonardum Thurnefferum l. 1. c. 1. de aquis.
Joan. Horrion. l. 2. panegyrici Paderb. aliosque.

FONS PADULUS,

Ante Neuhufium, consuetum Episcoporum & Principum
Paderbornensium domicilium.

MEMORIÆ SACRUM

FONS. EGO. SUM. PADULUS. NITIDIS. ARGENTEUS. UNDIS
PURIOR. ELECTRO. FRIGIDIORQUE. GELU
OLIM. VIX. PECORI. NOTUS. NUNC. ARIDA. FEBRI
NOSTER. FERNANDI. PROLUIT. ORA. LIQUOR
UNDE. MEO. PRINCEPS. RECREATUS. MUNERE. CLAUSAS
MARMORIBUS. GRATO. CARMINE. SIGNAT. AQUAS
NE. MIHI. CASTALIOS. LATICES. OPPONE. NEC. UNDAM
BELLEROPHONTEI. CARE. VIATOR. EQUI
ILLA. ETENIM. DOCTIS. INSPIRAT. VATIBUS. ÆSTUM
HÆC. LEVAT. ET. MEDICAM. LYMPHA. MINISTRAT. OPEM

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET
LIB. BARO. DE FURSTENBERG

AQUA. FONTIS. PADULI. IN. FEBRIS. ARDORIBUS
RECREATUS. P. C. AN. M. DC. LXV.

ACIDULA¹ SMECHTANA.

MEMORIÆ SACRUM

NON. EGO. VICINIS. DUBITEM. CONTENDERE. NYMPHIS
 TANTA. LICET. NOSTRÆ. COPIA. DESIT. AQUÆ
 FRIGIDIOR. GLACIE. CERTE. MEA. NECTAR. ACORE
 UNDA. REFERT. VITRO. SPLENDIDIORQUE. FUIT
 UTILIS. ET. CALIDO. JECORI. STOMACHOQUE. DOLENTI
 ET. PRÆSENS. ÆGRIS. RENIBUS. AUXILIUM
 PRINCIPIS. HINC. PATRUI. PRINCEPS. EXEMPLA. SECUTUS
 FERNANDUS. PATRIÆ. MAXIMA. CURA. MEÆ
 MARMOREO. POTAS. ORNAVIT. MARGINE. LYMPHAS
 ADDIDIT. ET. GRATA. CARMINA. DUCTA. MANU
 TU. MERITI. CONTRA. MEMOR. ILLIUS. USQUE. LIQUORES
 ARENTI. SITIENS. QUI. TRAHIS. ORE. MEOS
 POCULA. FERNANDI. FAC. LIBES. PRIMA. SALUTI
 INCOLUMIS. PADERÆ. QUAM. DABIT. ILLE. SUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG.

Ad memoriam accepti beneficii P. C. An. M. DC. LXIX.

NAUSEAT. AUT. SI. QUIS. CALET. HINC. BIBAT. ÆGER. OREXIN
 NOSTRA. FACIT. STOMACHO. PELLIT. ET. UNDA. SITIM
 NECTAR. ACORE. VITRUM. SPLENDORE. ET. FRIGORE. BRUMAM
 EXSUPERAT. MEDICÆ. NEC. CARET. ARTIS. OPE

¹ Vid. Tabernæmontanum in suo aquarum thesauro cap. 59. & notas ad monumenta Paderbornensia.

A C I D U L A
D R I B U R G E N S I S.

MEMORIÆ SACRUM

HIC. EGO. VISCERIBUS. MAGNÆ. PRORUMPO. PARENTIS
LARGA. SALUTIFERÆ. VENA. PERENNIS. AQUÆ
DOCTA. GRAVI. MORBO. RENES. ET. FÆCE. LIENEM
ET. TUMIDUM. FLAVA. BILE. LEVARE. JECUR
ET. TORPENS. ACIDO. STIMULANTE. LIQUORE. PALATUM
TÆDIA. VENTRICULO. PELLERE. FAUCE. SITIM
QUI. BIBIT. ERGO. MEOS. LATICES. ET. CIVIS. ET. HOSPES
INCOLUMIS. NOSTRIS. RITE. PRECETUR. AQUIS
MAGNUS. UT. HAS. ARMIS. CAROLUS. VICTRICIBUS. UNDA
SAXONICO. FERTUR. SUPPOSUISSE. PADO
SIC. FERNANDE. TUO. DECORATÆ. MUNERE. LONGO
TEMPORE. TE. SALVO. SUB. TUA. JURA. FLUANT

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

AD. ACIDULAM. DRIBURGENSEM. SALUBRITATE. ME-
DENDISQUE. CORPORIBUS. NOBILEM. COMMODIUS
HAURIENDAM. EDUCTA. HUMIDO. SOLO. ARBORIBUS-
QUE. CONSITA. AD. DEAMBULANDUM. VIA. ET. FONTIS
CELEBRITATI. ET. PUBLICÆ. UTILITATI

CONSULUIT. AN. M. DC. LXX.

X

OLDENBURGA
IN MONTE FURSTENBERG,

Prima Baronum de Furstenberg in Vestphalia ad Ruram sedes.

MEMORIÆ SACRUM

FURSTENBERGIACÆ, TITULIS. ARX. INCLYTA. GENTIS

OLDENBURGA. TUUM. QUÆ. MODO. NOMEN. HABET

SIVE. LOCI. DECUS. ANTIQUUM. SEU. NOMINE. PRIMOS

INDICAT. HOC. ALTÆ. NOBILITATIS. AVOS

HIC. STETIT. HOSTILI. BELLORUM. SÆPE. TUMULTU

DIRUTA. PRINCIPIBUS. SÆPE. REFECTA. SUIS

NUNC. DESERTA. JACET. PRÆCLARÆ. GLORIA. STIRPIS

USQUE. RECENS. LONGA. POSTERITATE. VIGET

SIC. MEA. DOCTRINÆ. PRECOR. ET. VIRTUTIS. AVITÆ

LAUDE. VELUT. GEMINA. STET. TRABE. FULTA. DOMUS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ

SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS

COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-

CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO

DE. FURSTENBERG

AD. ILLUSTRANDAM. HOC. ETIAM. IN LOCO. MAJORUM

SUORUM. MEMORIAM. ET. POSTEROS. AVITÆ

VIRTUTIS. EXEMPLO. INCITANDOS

M. H. P.

¹ An. 1180. à Philippo Archiepisc. Col. 1254. à Simone Epif. Paderb. 1295. ab Eberthardo Com. Marcano. 1309. ab Henrico Archiep. Col. 1311. ab Engelberto Com. Marcano. 1345. à Godefrido Com. Arnberg. & Adolpho Com. Marcano.

² An. 1219. à S. Engelberto Archiep. Col. 1276. à Siffrido Archiep. Col. 1307. ab Henrico Arch. Col. 1312. ab Henrico Arch. Col. & Lud. Haslo Ep. Monast.